

hold
Norge
rent

Strandrydderappen
2017

Om Hold Norge Rent

Hold Norge Rent er en ideell forening som arbeider mot forsøpling. Foreningen skal både forebygge at avfall kommer på avveie og bidra til opprydding av avfall som er kommet på avveie.

Hold Norge Rent er en nettverksorganisasjon som inviterer aktører fra offentlig, privat og frivillig sektor til å bli med på en dugnad mot forsøpling gjennom samarbeid og medlemskap. Se holdnorgeent.no/bli-medlem for mer informasjon om medlemskap.

Et av Hold Norge Rents viktigste tiltak er Strandryddedagen som er en årlig, landsomfattende miljøbegivenhet. Strandryddedagen engasjerer tusenvis av frivillige til opprydding av marint avfall og har vokst i omfang hvert år siden oppstarten i 2011.

Ansvarlig utgiver: Hold Norge Rent

Utgitt: Oslo, desember 2017

Redaktør: Malin Jacob

Tekst: Malin Jacob og Lise Keilty Gulbransen

Analyse: Malin Jacob

Foto: Andreas Winter, Rebekka Høgestøl, Sondre Hansen, Bjørn Tore Sørensen, Bo Eide, Trude Søylen

Layout: Ingvild Wollstad

Adresse: Øvre Vollgate 6, 0158 Oslo

Telefon: 40001438

E-post: post@holdnorgeent.no

Nettside: holdnorgeent.no

Styreleder: Nancy Strand

Daglig leder: Lise Keilty Gulbransen

Statistisk analyse avsluttet: 28. november 2017

MILJØ-
DIREKTORATET

Innhold

1. Sammendrag	4
2. Innledning	5
3. Strandryddesesongen i Norge	6
3.1 Strandryddedagen 2017.....	6
3.2 Før fuglene kommer.....	7
3.3 Hold høsten ren og den internasjonale strandryddedagen	8
3.4 Dugnaderlandet rundt.....	10
3.5 Adopter en strand.....	13
3.6 Refusjonsordningen.....	13
3.7 Ryddepakker	13
4. Strandrydding i Norden	14
4.1 Kartlegging av marint avfall i Norden.....	14
4.2 Danmark.....	14
4.3 Finland.....	15
4.4 Island.....	15
4.5 Sverige.....	15
4.6 Færøyene.....	15
4.7 Norge.....	15
4.8 Marin forsøpling i Norden.....	16
4.9 Topp fem funn i Norden.....	16
5. Let's Clean Up Europe	16
6. Kartlegging av vassdrag og innsjøer	17
6.1 Metodeutvikling.....	17
6.2 Topp 10 langs vassdrag og innsjøer.....	17
6.3 Funn.....	18
7. Rapport for strandryddesesongen 2017	23
7.1 Periodeavgrensning.....	23
7.2 Data- og statistikkgrunnlag.....	23
7.3 Registreringsmetode.....	24
7.4 Mulige feilmarginer.....	25
8. Deltakelse	26
8.1 Deltakelse.....	26
8.2 Type ryddere.....	26
8.3 Geografisk fordeling.....	27
9. Funn	28
9.1 Resultater – timer, vekt og meter ryddet.....	28
9.2 Topp 10.....	28
9.3 Materialfordeling	29
9.4 Kilder	30
9.5 Topp 10 under vann	31
9.6 Topp 10 funn i innlandet i Ryddeportalen.....	32
10. Forsøplede områder	33

1. Sammendrag

Denne rapporten er utarbeidet av Hold Norge Rent og gir en oversikt over resultatene fra strandryddesesongen 2017. Rapporten er utarbeidet med tilskudd fra Miljødirektoratet.

I 2017 har marin forsøpling og strandrydding vært på alle lepper. Engasjementet har eksplodert, og vi har slått alle foregående rekorder med god margin.

Fra 1 364 registrerte ryddeaksjoner i 2016 er det hele 2 845 registrerte ryddeaksjoner i 2017. Dette er en økning på over 108 prosent sammenlignet med fjoråret. Vi ser også en stor økning i antall frivillige fra 18 489 deltakere i 2016 til 48 702 registrerte ryddere i 2017.

Sammen har vi fjernet 1 374 tonn avfall og ryddet 2 207 kilometer. Dette er en økning på henholdsvis 264 og 154 prosent. I 2017 er det lagt ned mer enn 55 500 timer i frivillig opprydding. Dette tilsvarer 32 årsverk. Sammenliknet med 2016 er dette en økning på 110 prosent.

Det ryddes strender over hele landet og i alle fylker. Den største prosentvise økningen i forhold til 2016 har vært i Hordaland som også har flest antall aksjoner. På andre- og tredjeplass i antall aksjoner kommer henholdsvis Nordland og Møre og Romsdal. Det eneste fylket som har hatt en prosentvis nedgang i antall ryddeaksjoner er Nord-Trøndelag.

Blant årets 2 845 aksjoner er det registrert detaljerte funn på 42 prosent. For sjuende året på rad er det uidentifiserbare plastbiter som topper funnlisten. Tau under 50 centimeter, drikkeflasker og bokser og isopor har uendret plass på topp 10-listen sammenliknet med 2016 med henholdsvis andre-, tredje- og fjerdeplass på listen. Over 76 prosent av funnene er plast. Dette bidrar til å understreke at plast er hovedutfordringen når det kommer til marin forsøpling. Internasjonale funn støtter også dette¹.

Analysen av mulige kilder viser at om lag 45 prosent av funnene stammer fra personlig forbruk. Avfall fra maritim sektor, som inkluderer fiskeri, akvakultur, fritidsfiske og havner, står for rundt 37 prosent av funnene. Rundt 12 prosent kommer fra bygg- og anleggsvirksomhet eller industri, og om lag fem prosent er sanitærafvfall som antas å stamme fra renseanlegg.

I 2016 åpnet Hold Norge Rent for en ny registreringsfunksjon i Ryddeportalen. Denne funksjonen gjør det mulig å melde inn forsøplede områder som trenger rydding. I 2017 har denne funksjonen blitt hyppig brukt. Det er registrert 481 forsøplede områder gjennom Ryddeportalen i løpet av året. Disse er fordelt på 18 fylker og 112 kommuner. Oppland er det eneste fylke uten registreringer av forsøplede områder.

2. Innledning

2017 har vært et spesielt strandryddeår for Norge. Engasjementet og dugnadsånden har eksplodert. Antall aksjoner, antall deltakere og antall tonn som er samlet inn er mer enn doblet sammenliknet med 2017. Gåsenebbhvalen som strandet på Sotra med en mage full av plast, er utvilsomt hovedårsaken til denne utviklingen, men Miljødirektoratets tilskuddsordning for tiltak mot marin forurensning har også vært avgjørende for utviklingen.

Hold Norge Rent er mektig imponert over frivilligheten i Norge, samt over det mangfoldet av aktører som har tatt ansvar for lokal og regional mobilisering og koordinering. Uten denne handlekraften og dugnadsviljen hadde vi ikke oppnådd årets resultater. I tillegg til å presentere tall og statistikk fra ryddeåret, presenterer derfor denne rapporten også en rekke lokale, regionale og nasjonale prosjekter som har opprydding av marint avfall som mål.

Et av Hold Norges Rents hovedmål har vært å motivere til frivillig opprydding av avfall på avveie året rundt, og i tillegg til økt aktivitet, ser vi en utvikling der stadig flere rydder oftere, samt til alle årets tider. I Ryddeportalen er det i år registrert ryddeaksjoner gjennom hele året fra januar til desember.

I år tok Hold Norge Rent initiativ til en felles nordisk ryddedugnad, og dette resulterte i at Nordisk strandryddedag ble arrangert for aller første gang. Dette arbeidet har vært meget fruktbart. Sammen har ryddeorganisasjonene i Norden utviklet en felles metode for kartlegging av marint avfall, og resultatene fra Nordisk strandryddedag 2017 og den nordiske kartleggingen vies også plass i denne rapporten.

Siste dag for datainnhenting til denne rapporten var 1. november 2017. Ryddeaksjoner som er lagt inn i Ryddeportalen etter denne datoen er derfor ikke medregnet. Til sammenlikning ble fjorårets rapport basert på tall fra 1. april til 30. september. Perioden for datainnhenting er utvidet fordi det ryddes oftere og over en lengre periode enn tidligere, og det er ønskelig å få med så mye som mulig av aktiviteten. Dette gir et mest mulig korrekt bilde av ryddeåret og skaper et bedre datagrunnlag for identifisering av kilder og årsaker til forurensning i Norge.

Hold Norge Rent vil gjerne takke alle som har bidratt til denne rapporten ved å benytte Ryddeportalen eller ved å dele egne tall fra årets ryddeaktivitet med oss, samt ved å sende inn rapporter om årets tiltak og prosjekter eller ved å dele tekster om egen aktivitet med oss.

Vi takker også landets tusenvis av frivillige ryddere for en enestående innsats i kampen mot marin forurensning i 2017, samt Hold Norge Rents medlemmer og sponsorer som muliggjør vårt arbeid.

Malin Jacob
Prosjektleder

Lise Keilty Gulbransen
Daglig leder

3. Strandryddesesongen i Norge

3.1 Strandryddedagen lørdag 6. mai 2017

Strandryddedagen er Norges største kollektive ryddedugnad og har vært arrangert av Hold Norge Rent siden 2011. Gjennom denne dugnaden har tusenvis av frivillige bidratt til å fjerne tonnevis av plast og annet avfall fra norske strender og havbunnen og langs vassdrag og innsjøer. Antall aksjoner har økt hvert år siden 2011, og økning i 2017 har vært formidabel.

Strandryddedagen er et viktig bidrag til arbeidet med å få kartlagt og fjernet avfall på avveie langs kystlinjen og i innlandet langs vassdrag og innsjøer i Norge. Videre skaper aktiv deltakelse i strandrydding økt bevissthet rundt marin forsøpling og miljøproblemene som følger av forsøpling, både lokalt, nasjonalt og globalt. I tillegg legger frivillig deltakelse i opprydding grunnlaget for forebyggende holdninger og atferd mot forsøpling.

De siste to årene har Strandryddedagen vært avslutning på strandryddeuken. Dette ble lansert som et konsept for å gjøre det enklere for skoleklasser, barnehager og bedrifter å delta på ryddedugnaden, da helgen ofte ikke passer for disse aktørene. Det har resultert i en økning i antall aksjoner og deltakere i perioden rundt Strandryddedagen.

Avspark for Strandryddedagen 2017 fant sted tirsdag 2. mai på Norsk Maritimt Museum og ble arrangert i tilknytning til møte i Nordisk ministerråd. På programmet stod leder i FN Miljø, Erik Solheim, klima- og miljøminister Vidar Helgesen, elever ved den engelske skolen i Stavanger og Rune Svensson i Oslofjordens Friluftsråd, samt konsert med artisten Moddi. Dagen ble avsluttet med strandrydding i Oslofjorden. Arrangementet var også avspark for den felles nordiske strandryddedagen som omtales i kapittel 4.

Lørdag 6.mai markerte Hold Norge Rent Strandryddedagen 2017 sammen med blant andre Oslofjordens Friluftsråd, Skjærgårdstjenesten, NOVASOL og NIVA på Nordre Langåra i Asker. Statsminister Erna Solberg og klima- og miljøminister Vidar Helgesen deltok også på denne ryddeaksjonen.

Hold Norge Rent takker Oslofjordens Friluftsråd og Skjærgårdstjenesten for et godt samarbeid i forbindelse med markeringene 2. og 6. mai. Vi takker også Ragn-Sells for uvurderlig økonomisk støtte knyttet til åpningsarrangementet 2. mai.

Strandryddedagen 2017 ble gjennomført med støtte fra Miljødirektoratet, og Ragn-Sells var hovedsponsor for åpningsarrangementet.

FOTO: Andreas Winter

3.2 Før fuglene kommer

Marin forøpling er en trussel for fuglelivet fordi fugler ofte forveksler plast med mat, skader seg på skarpe gjenstander eller vikler seg inn gammelt tauverk o.l. På verdensbasis dør anslagsvis en million sjøfugl årlig på grunn av marin forøpling².

Marint avfall hoper seg dessverre opp i mange av Norges viktige hekkeområder langs kysten. Opprydding her kan være krevende da dette ofte er sårbare områder eller områder det er vanskelig å komme til. Det er derfor ofte behov for profesjonell veiledning og bistand når denne typen områder skal ryddes for marint avfall. Samtidig har Strandryddedagen siden oppstarten vært gjennomført i mai etter at hekketiden er i gang. For å møte disse utfordringene ønsket Hold Norge Rent, under veiledning fra Statens naturoppsyn og sammen med Norsk Ornitologisk Forening, å rydde fuglereservater før hekkesesongen og ferdselsforbudet starter.

Før fuglene kommer ble lansert som et pilotprosjekt i 2016. De gode resultatene fra fjoråret førte til at prosjektet ble videreført og oppskalert i 2017. Prosjektet er gjennomført i samarbeid med Marinreparatørene, Norsk Ornitologisk Forening, Runde Miljøsent, Søre Sunnmøre Reinhaldsverk IKS, Statens naturoppsyn, Sea Sick Fish, Våre Strender, Kystlotteriet, Drøbak kajakklubb, Ryfylke Friluftsråd, Oslofjordens Friluftsråd og Skjærgårdstjenesten.

Hold Norge Rent har som mål at Før fuglene kommer på sikt skal bli en landsdekkende aktivitet i arbeidet mot marin forøpling.

I 2016 ble Før fuglene kommer arrangert i områder rundt Oslofjorden, og i 2017 har prosjektet blitt utvidet med Runde, Stavanger og Arendal.

Først ut i år var fuglefjellet på Runde, hvor Hold Norge Rent samarbeidet med Runde Miljøsent og Søre Sunnmøre Reinhaldsverk IKS. Runde har særbestemmelser for ikrafttredelse av ferdselsforbud, som er 15. mars.

Runde 10.-11. mars 2017

På Runde ble oppryddingsdugnaden lagt til to dager. Fredagen var ryddedag for skoleklasser, og lørdagen var ryddedag for resten av lokalbefolkningen. Lørdagen ble startet med taler fra ordfører Arnulf Goksøyr og stortingsrepresentant for Møre og Romsdal, Pål Farstad (V). I løpet av to dager ble det plukket 1 140 kilo på om lag 6 000 meter av 140 frivillige. Disse har til sammen lagt ned 560 timer i strandrydding.

Arendal 18. mars 2017

I Arendal ble aksjonen lagt til Tromlingene som er en del av Raet nasjonalpark. Hold Norge Rent samarbeidet med Våre Strender og Kystlotteriet rundt denne aksjonen. I Arendal var det 72 deltakere som plukket 700 kilo marint avfall på om lag 2 000 meter. Disse har til sammen lagt ned 144 timer på strandrydding.

Fredrikstad 24. mars 2017

I Fredrikstad var det Kråkerøyene, Mule og Skogholmen som ble

ryddet for marint avfall. Arrangører for prosjektet var Kystlotteriet, Oslofjordens Friluftsråd og Skjærgårdstjenesten. De 40 frivillige plukket 600 kilo marint avfall på 3 000 meter. Til sammen la de frivillige ned 200 timer i strandrydding denne dagen.

Stavanger 25. mars 2017

I Stavanger ble prosjektet gjennomført i samarbeid med Ryfylke friluftsråd, Statens naturoppsyn, Skjærgårdstjenesten og Sea Sick Fish. Områdene som ble ryddet var flere reservater i Idsefjorden. Det var 11 deltakere under aksjonen. Disse plukket 50 kilo på 1 000 meter og la ned 22 timer i strandryddedugnad.

Drøbak 25. mars 2017

Aksjonen i Drøbaksområdet ble ledet av Oslofjordens Friluftsråd og ble lagt til Småskjær, Storskjær og Askholmene. Det var 12 deltakere på denne aksjonen som ryddet 250 kilo marint avfall. Askholmene viser seg å være svært forsøpelt, og ryddegruppen fikk ikke anledning til å fjerne alt avfall herfra. Den ble videre markert som forsøpelt i Ryddeportalen.

Nesodden 26. mars 2017

På Nesodden har Før fuglene kommer blitt gjennomført to ganger tidligere. Marinreparatørene er initiativtaker til prosjektet og viderefører arbeidet med dette lokalt i samarbeid med Norsk Ornitologisk Forening. Skjærgårdstjenesten har bidratt med henting av avfallet. På Nesodden er det områdene Storsteilene, Knerten og Fyrsteilene som ble ryddet. Det deltok 160 personer denne dagen, ble plukket 800 kilo marint avfall på 2 800 meter. De frivillige har til sammen lagt ned 480 timer denne dagen.

Nordre Søster 2. april 2017

Søsterøyene på Hvaler er kjent for å være en trakt for marint avfall, og til tross for at områdene ble ryddet i 2016 var øyene svært forsøpelt i år igjen. I hovedsak er dette isopor. 2. april var det 7 deltakere som ryddet Nordre Søster. Disse plukket 140 kilo avfall på 100 meter, og til sammen 16 timer.

Oppsummering av to år med Før fuglene kommer

I 2016 var det tre områder i Oslofjorden som ble ryddet i forbindelse med Før fuglene kommer. Disse hadde 116 frivillige og samlet 400 kilo marint avfall. I 2017 har det blitt gjennomført åtte aksjoner med til sammen 442 deltakere som samlet 3 680 kilo avfall.

	2016	2017
Antall aksjoner	3	8
Antall frivillige	116	442
Antall kilo	400 kg	3680 kg

Tabell 1: Antall aksjoner, frivillige og kilo i Før fuglene kommer-prosjektet 2017

Hold Norge Rent berømmer det lokale engasjementet, og vi er svært imponert over deltakelsen under alle aksjonene tilknyttet Før fuglene kommer-prosjektet i 2017. Før fuglene kommer er finansiert med støtte fra Miljødirektoratet og Sparebankstiftelsen DNB.

3.3 Hold høsten ren og den internasjonale strandryddedagen

Hold Norge Rent har i lengre tid sett behovet for å supplere Strandryddedagen med rydding andre tider på året. Forsøpling er dessverre et problem året rundt både til lands og til vanns. Mange steder i landet blir blant annet strandsonen stadig tilført nytt avfall. Ved å rydde oftere blir mer av dette avfallet samlet inn før det brytes ned og havner på avveie ute på havet.

Hold høsten ren ble for første gang lansert i 2016 med tilskudd fra Miljødirektoratet. Prosjektet høstet gode resultater og ble dermed videreført til 2017.

Hold høsten ren 2017 fant sted 11. – 17. september og ble arrangert i forbindelse med den internasjonale strandryddedagen som i år fant sted lørdag 16. september.

FOTO: Andreas Winter

Startskuddet for Hold høsten ren 2017 gikk i Hemsedal sammen med 100 elever fra Hemsedal barne- og ungdomsskole. I løpet av aksjonsuken ble det ryddet fra Raet nasjonalpark i sør til Nordkapp Filmfestival i nord, og det registrert 2 203 strandryddere fordelt på 131 aksjoner. Til sammen ble 59 951 kilo marint avfall ryddet. Aksjonene fordeler seg på hele 16 fylker.

	2015	2016	2017
Antall aksjoner	2	73	131
Antall frivillige	35	817	2203
Antall kilo	Ukjent	18767	59951

Tabell 2: Antall aksjoner, frivillige og kilo under Hold høsten ren 2016 og 2017

Hold høsten ren er finansiert med tilskudd fra Miljødirektoratet.

International Coastal Cleanup Day

International Coastal Cleanup Day (den internasjonale strandryddedagen) koordineres av Ocean Conservancy (OC) og ble gjennomført for 32. gang i 2017. Hittil har over 12 millioner frivillige bidratt til denne verdensomspennende dugnaden.

Hold Norge Rent er koordinator for den internasjonale strandryddedagen i Norge, og vi har valgt å arrangere Hold høsten ren i forbindelse med denne dagen som i år fant sted lørdag 16. september over hele verden.

OC samler data fra strandrydding over hele verden, og på bakgrunn av analyser identifiseres topp 10 funn på verdensbasis. Sneiper ligger øverst på denne listen. Deretter følger drikkeflasker i plast og matemballasje på henholdsvis andre- og tredjeplass³.

Hold Norge Rent rapporterer alle tall fra ryddeaksjoner som er registrert i Ryddeportalen, inn til Ocean Conservancy.

3.4 Dugnader landet rundt

Tilskuddsordningen for tiltak mot marin forøpling, Sparebankstiftelsen DNB, Plastreturs Miljøprosjekt og en rekke kommuner, fylkeskommuner m.fl. så vel som næringslivsaktører, har skapt grobunn for utallige lokale, regionale og nasjonale tiltak og prosjekter mot marin forøpling.

Mangfoldet av aktivitet har gitt formidable resultater i 2017, og mange av tiltakene og prosjektene har rydding av marint avfall som hovedfokus.

Skjærgårdstjenesten

Skjærgårdstjenesten har fra 1992 drevet egen strandrydding i frimråder og sjøfuglreservat. De er en viktig aktør i arbeidet mot marin forøpling, og henter avfallet fra ryddeaksjoner, leverer til godkjente mottak og transporterer frivillige om mulig.

Ren Oslofjord - Oslofjordens Friluftsråd (OF)

OF samordner, gjennomfører og rapporterer ryddeaksjoner, øker barn og unges kunnskap og bevissthet om marin forøpling, henter avfall, frakter frivillige, rydder profesjonelt, fjerner båtvrak og setter ut rydestasjoner. I 2017 har prosjektet samlet inn 57 tonn marint avfall.

Våre Strender

Våre Strender er et strandryddeprosjekt basert i Arendal med særlig fokus på Raet nasjonalpark. 2017 er prosjektets første driftsår, og i løpet av året har 1 400 frivillige fra lag og foreninger så vel som skoler og bedrifter ryddet 7 tonn marint avfall.

Strandrydding i Kristiansand kommune

Kristiansand kommune og Avfall Sør har tilrettelagt for ryddeaksjoner gjennom hele året med tilbud om gratis hansker og sekker, samt gratis henting og innlevering av avfall. I tillegg har frivillige deltatt i et strandryddelotteri. 10 tonn marint avfall ble samlet inn i løpet av året.

Kystlotteriet i Lister - Lister Friluftsråd/ Skjærgårdstjenesten Lister

I Lister startet skjærgårdstjenesten, friluftsrådet og kystkommunene Flekkefjord, Kvinesdal, Farsund og Lyngdal Kystlotteri våren 2017. Formidabelt lokalt engasjementet har resultert i over 1 000 sekker med ryddet marint avfall.

Ryddeaksjon Jærkysten - Jæren Friluftsråd

Jæren Friluftsråd organiserer frivillige langs hele jærkysten. Friluftsrådet deler ut utstyr og et sted å rydde til frivillige, samt har kontakt med grunneiere og vernemyndigheter og henter avfallet etter ryddeaksjonene. Over 2 400 frivillige deltok i 2017, og 18 tonn marint avfall ble ryddet.

Med mål om færre skippertak - Ryfylke Friluftsråd

Ryfylke Friluftsråd har sanket 200 tonn marint avfall i 2017. Nær 30 tonn er ryddet med hjelp fra frivillige over og under vann. En serie prosjekter blir fort til ordinær drift, og etter 40 år med ulike prosjekter er renovasjonsarbeid i naturen blitt en del av friluftsrådets drift.

Strandryddeaksjon Haugalandet

Dette er et samarbeid mellom Haugesund, Karmøy og Tysvær kommune, Friluftsrådet Vest, Karmsund Havn og Ragn Sells. Prosjektet ble lansert i mars 2017, og ryddeaksjonene ble avsluttet i mai. Over 1 000 frivillige deltok og 50 tonn marint avfall ble samlet inn.

Vi rydder strendene i Hordaland

Dette er et samarbeid mellom Bergen og Omland Friluftsråd, BIR, NGIR, FjellVAR og KNBF - Vest. Hittil i 2017 har frivillige i Hordaland ryddet over 200 tonn marint avfall. Norsk Gjenvinning, Ragn-Sells og oppdrettsaktørene har spilt en viktig innsamlingsrolle sammen med Skjærgårdstjenesten.

Plastcoasteering

Plastcoasteering er et samarbeid mellom Coasteering.no, Bergen og Omland Friluftsråd og Fjellvar. Med våtdrakt, vest og hjelm har 550 elever utfoldet seg og svømt i bukter og kanaler for å plukke plast vest på Sotra. Resultatet i 2017 er 95 sekker med ryddet marint avfall.

Sunnmøre Friluftsråd

Sunnmøre Friluftsråd koordinerer opprydding i Borgundfjorden og Ellingsøyfjorden i Ålesund, Sula og Skodje kommune. 36 frivillige lag og organisasjoner, barnehager og skoleklasser med vel 500 frivillige har gjennomført 15 ryddeaksjoner og ryddet 105 tonn marint avfall.

Hold Midt-Norge Rent

Dette er et samarbeid mellom ti avfallsselskap i Midt-Norge. Sammen mobiliserer selskapene til opprydding av marint avfall i regionen. I 2017 deltok 5 594 frivillige i 227 ryddeaksjoner og samlet inn hele 223 tonn marint avfall.

Prosjekt Marint Sjøppel - Eider AS, Mausund Feltstasjon

Prosjektet kom i gang sommeren 2017. Hovedfokus for ryddingen har vært Froan verneområde. Det er ti personer med i prosjektet og mange frivillige. Det er samlet inn over 400 m³ marint avfall ved utgangen av november 2017. Prosjektet avsluttes i februar 2018.

Hold Trondheim Rent

Project Baseline Trondheim har sammen med Trondheim Fridykkerklubb, Naturvernforbundet, Miljøvernforbundet, Clean Shores Trondheim, Dykkergruppa, In the same boat og Venstre ryddet marint avfall i Trondheim. Det er gjennomført 13 ryddeaksjoner med 40 frivillige.

Aksjon Reine Strender

Iris Salten koordinerer Aksjon Reine Strender i samarbeid med Bodø Havn og Retura Iris. I år har mer enn 2 500 frivillige ryddet 85 tonn marint avfall fra over 200 områder. Siden starten i 2011 har Aksjon Reine Strender fjernet 250 tonn marint avfall fra Saltens strender.

Clean Up Lofoten (CUP)

Lofoten Avfallsselskap koordinerer CUP i samarbeid med Lofotrådet og Promo Norge. I år har CUP mobilisert 1 353 frivillige i 125 ryddeaksjoner, og det er ryddet nærmere 47 tonn marint avfall fra 117 km kystlinje. Siden starten i 2011 er det ryddet 180 tonn i Lofoten.

Et krafttak mot marin forsøpling i Vesterålen

Reno Vest og kommunene i Vesterålen har gjennom flere år hatt et stort fokus på å bekjempe marin forsøpling. En enorm dugnadsinnsats fra innbyggerne har resultert i 166 ryddeaksjoner og innsamling av 40 tonn marint avfall i 2017.

Hold Ofoten Rent

Hålogaland Ressursselskap med samarbeidspartnere startet i 2017 arbeidet med å sette fokus på marin forsøpling og opprydding av dette i Ofoten. I løpet av en uke samlet frivillige inn nesten 20 tonn marint avfall fra strendene i regionen.

Ren Kyst

I Tromsø, Karlsøy, Lyngen og Balsfjord har prosjektet Ren Kyst tilrettelagt for rydding og transport av marint avfall siden 2012. Prosjektet drives av Tromsø kommune og Ishavskysten Friluftsråd. I 2017 ble det satt ny rekord med ca. 30 tonn marint avfall hentet fra vel 75 steder.

Maritim Sjøppelrydding på Magerøya

Prosjektet startet opp i juni 2017, og det ble gjennomført seks ryddeaksjoner i løpet av sommeren og høsten. 145 frivillige har ryddet 13 tonn marint avfall fra tre kilometer med kystlinje i Nordkapp kommune. Rask AS bidrar med avfallshåndtering.

Strandryddetokt med M/S Miljødronningen

I oktober arrangerte Norges Miljøvernforbund et strandryddetokt med 17 stopp fra Bergen til Tromsø. Totalt ble 32 strender ryddet og nærmere 14 tonn marint avfall ble samlet inn av lokale frivillige sammen med ansatte fra Miljødronningen

Miljøagentene, barnas miljøvernorganisasjon

I 2017 deltok Miljøagentene på Nordisk strandryddedag og Hold Høsten Ren med 19 ryddeaksjoner i regi av lokallag i Spydeberg, Sør-Varanger, Haugesund, Herdla, Lier, Kringlebotn, Sotra, Ås, Ullensaker, Malvik, Oslo Sør, Nesodden, Sørkedalen, Bodø, Haugesund, Grenland og Kråkerøy.

Strandrydderne i Naturvernforbundet

Naturvernforbundet samler små og store ildsjeler langs hele kysten til å rydde strender. Mange har delt bilder i Facebook-gruppen «2 minutters strandrydding Norge - Se hva jeg fant». Kystlotteriet er en del av Naturvernforbundet. Se egen omtale under.

Kystlotteriet (KL)

KL er et lotteri som premierer strandrydding. I 2017 delte KL ut 4 000 lodd og premier til en verdi av kr. 320 000. 42 kommuner deltar i lotteriet som pågår fra mars til november. I år deltok ca. 5 000 frivillige i KL, og disse samlet inn 33 tonn marint avfall.

Vi rydder Havbunnen – Norges Dykkeforbund (NDF)

NDF ønsker å bidra til å gjenskape liv i havet og til et renere miljø på attraktive bade- og dykkesteder. Klubbene får kunnskap og materiell for å gjennomføre trygge ryddeaksjoner. I år har 50 klubber gjennomført 100 ryddeaksjoner og ryddet 100 tonn marint avfall inkludert 2 000 spøkelsesteiner.

Hold Havet Rent - Norges Seilforbund (NSF)

I 2017 har seilere over hele landet samlet inn marint avfall og registrert dette i appen HoldHavetRent. I tillegg har nærmere 30 seilforeninger gjennomført egne ryddeaksjoner, og denne dugnadsinnsatsen fortsetter utover vintermånedene.

Kongelig Norsk Båttforbund (KNBF)

Miljøarbeid er et viktig satsingsområde for KNBF, og som et ledd i miljø-satsingen bidrar båttforeninger over hele Norge til opprydding av marint avfall. I 2017 har vel 30 båttforeninger gjennomført ryddeaksjoner i marinaer, langs strender og ute på øyer og holmer.

Clean Shores Global (CSG)

I 2017 har CSG gjennomført 79 ryddeaksjoner med 354 frivillige som har ryddet 6,5 tonn marint avfall. CSG har også undervist om marin forsøpling ved åtte skoler. Organisasjonen er en aktiv bidragsyter til utvikling av lokalt og regionalt samarbeid mot marin forsøpling.

Blue League

Med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål lanserte Norway Cup og SALT konseptet Blue League i 2017. Fotballag fra hele landet kan finansiere påmelding til turneringen med strandrydding og miljøstipend. Under turneringen formidles havforsøpling og livet under vann med show og konkurranser.

In the same boat

In the same boat og Skattejakten.LIVE har i 2017 seilt hele Norges kyst og ryddet 36 tonn marint avfall over og under vann. Filmene

fra samarbeidet har nådd 1,5 millioner, er sett åtte millioner ganger og har fått over 400 000 kommentarer, likerklipp og delinger.

Nordic Ocean Watch (NOW)

1. Tavaha Løa i Hoddevika (Stadt)

I Tavaha Løa samler NOW alt marint avfall som ryddes på standen Hoddevik, i en silo. Siloen inneholder 1,3 tonn plast og får ukentlig inn 30 - 100 kg fra frivillige strandryddere.

2. Strandryddecontaineren på Unstad

Dette er et samarbeid med Yttersia Surfklubb, og målet er en ren strand hele året. I år har frivillige samlet inn over 2 tonn marint avfall i denne containeren.

3. #plukkanopp #tavaha

Emneknaggene #plukkanopp og #tavaha skaper bevissthet og handling rundt budskapet om å ta vare på havet. Over 5 tonn marint avfall er samlet inn gjennom innsatsen til hundrevis av frivillige.

Næringslivet

Næringslivsaktører over hele landet bidrar aktivt til arbeidet mot marin forsøpling, og i 2017 har flere aktører enn noen gang tidligere deltatt i eller tatt initiativet til ryddedugnader. To av Hold Norge Rents medlemmer er blant foregangsbedriftene:

1. Hurtigruten

I samarbeid med Hold Norge Rent har Hurtigruten utviklet et eget opplegg for barn og unge. Deltakerne på Young Explorer lærer om havet og marin forsøpling i tillegg til å delta på strandrydding. I løpet av 2017 har 92 barn deltatt i dette opplegget. I 2017 inviterte Hurtigruten også til en stor ryddedugnad som ble gjennomført samtidig på elleve skip. Over 1 000 personer deltok, og 1 650 kg marint avfall ble samlet inn.

2. NOVASOL

NOVASOL Coastal Care ble startet i Norge og er nå etablert i ti europeiske land. I løpet av 2017 ble det gjennomført ryddeaksjoner på 40 steder og mer enn 2 000 frivillige samlet inn totalt 6,7 tonn marint avfall. I tillegg oppfordrer NOVASOL både gjester og eiere til å ha egne ryddeaksjoner. På Strandryddedagen delte NOVASOL ut ryddepakker til reisende med båtene frakter folk ut på øyene i Oslofjorden.

Andre næringslivsaktører som har bidratt til arbeidet mot marin forsøpling i løpet av 2017 er Helly Hansen, Orkla, Statoil, Scandic Hotels, Storebrand, Conoco Phillips og GARD AS.

3.5 Adopter en strand

Adopter en strand ble offisielt lansert 8. september under Hold høsten ren 2017, og i skrivende stund er det opprettet sju adopsjonsgrupper:

1. PASH Sjokolade i Hemsedal
2. Den Britiske Internasjonale skolen i Stavanger
3. Bjørnøya Meteorologiske Stasjon
4. Jan Mayen
5. Bømlø Kystlag
6. Holsnøy Kystlag i Meland kommune
7. Oslofjordens Friluftsråd

Adopter en strand er et forebyggende tiltak mot marin forurensning. Målet er både å sikre regelmessig rydding av de adopterte områdene og å skaffe mer kunnskap om marin forurensning for å identifisere, ansvarliggjøre og stoppe kildene til det marine avfallet i Norge.

Adopsjonsgrupper kan adoptere strender, øyer, holmer m.m. så vel som områder av havbunnen eller innsjøer, elver, bekker m.m. så vel som stier og turområder.

Rundt 30 aktører har meldt interesse for å starte adopsjonsgrupper i 2018, og Hold Norge Rent oppfordrer alle som er interessert til å ta kontakt for mer informasjon.

Adopter en strand er støttet av Sparebankstiftelsen DNB.

3.6 Refusjonsordningen

Hold Norge Rent administrerer refusjonsordningen for herreløst marint avfall. Ordningen gjelder for avfall som er samlet inn i tilknytning til frivillige ryddeaksjoner og finansieres av Miljødirektoratet.

Refusjonsordningen skal stimulere til økt rydding av marin forurensning i Norge og skal sikre at aktører som bidrar til frivillig opprydding, ikke belastes med utgifter til transport og behandling av avfallet.

Refusjonsordningen har også som mål å stimulere kommunale og interkommunale renovasjons- og avfallsselskap til å hente og ta imot marint avfall vederlagsfritt. På sikt er det ønskelig at bransjen legger til rette for gratis transport og mottak av marint avfall over hele Norge.

Alle som har hatt utgifter til transport, mottak og behandling av marint avfall og som tilfredsstillere ordningens kriterier, kan søke om refusjon. Ordningen gjelder også for opprydding langs vassdrag og innsjøer.

Søknadsfristen for Refusjonsordningen er 15. november, og i skrivende stund er årets søknader fortsatt til behandling. I år har Hold Norge Rent mottatt 64 søknader på til sammen kr. 2 441 550 for transport og behandling av over 630 tonn marint avfall.

3.7 Ryddepakker

Hold Norge Rent sender ut gratis ryddepakker til frivillige ryddere over hele landet. Pakkene består av følgende:

- Ryddeveileder
- Sikkerhetsveileder
- Hansker
- Avfallssekker/avfallsposer
- T-skjorter/vester

I løpet av 2017 har Hold Norge Rent distribuert 25 000 avfallssekker, 5 000 avfallsposer og 18 000 par hansker.

Hold Norge Rents ryddepakker og utsendelsen av disse er finansiert med tilskudd fra Miljødirektoratet.

4. Strandrydding i Norden

I 2017 tok Hold Norge Rent initiativ til en felles nordisk strandryddedag. Norge, Sverige og Finland har lang tradisjon for kollaktiv strandrydding mens det for Island, Danmark og Færøyene ble første gang i år. Hold Norge Rent har ledet det nordiske prosjektet mens de nasjonale organisasjonene har ledet prosjektet i sine respektive land.

Partnerne i prosjektet har vært Pidä Saaristo Siistinä ry fra Finland, Ringras fra Færøyene, Landvernd fra Island, Håll Sverige Rent, Hold Danmark Rent og Hold Norge Rent. Prosjektet er finansiert av Nordisk ministerråd.

Til sammen har det deltatt 80 000 frivillige ryddere under den nordiske strandryddeuken.

4.1 Kartlegging av marint avfall i Norden

Ved siden av å engasjere frivillige til strandrydding har det nordiske prosjektet hatt som mål å kartlegge forsøplingssituasjonen i Norden. Dette ble gjort gjennom å utvikle en felles nordisk protokoll for kartlegging.

Alle de kartlagte strendene ligger i tilknytning til saltvann, og hvert av landene har kartlagt tre strender eller kystområder. Protokollen differensierer mellom hvor langt fra et sentrumsområde kystlinjen ligger og om den er på nord-, sør-, øst-, eller vestkysten. Områdene deles inn i transekter på 100 x 10 meter, og avfallet fordeles mellom 20 ulike avfallstyper. Tallene er basert på antall enheter funnet, og ikke basert på vekt.

Protokollen har også et felt for avfall som med sikkerhet kan fastsettes å komme fra kilder utenfor egen landegrense. Ingen av kartleggingene har vist utenlandske funn. Dette betyr selvsagt ikke at det ikke finnes utenlandsk avfall på avveie langs kystlinjene i de nordiske landene. Årsaken er nok først og fremst at dette datasettet er for lite til å kunne gi noen svar på hvor stor andel av det marine avfallet som har utenlandsk kilde.

Denne kartleggingen er en testkartlegging for marint avfall i Norden og må videreutvikles og kvalitetssikres på bakgrunn av årets erfaringer for å kunne benyttes i fremtiden. Årets kartleg-

ging høstet mange gode erfaringer og resultater, men samtidig har vi avdekket mindre metodefeil og endringsbehov underveis. Kartleggingene må blant annet koordineres eller utføres av erfarne strandryddere for å gi pålitelig og sammenliknbar data.

Det vil komme en utfyllende rapport fra den nordiske kartleggingen i begynnelsen av 2018. Her presenteres noen av funnene.

4.2 Danmark

I Danmark er kartleggingene bare gjort på vestkysten. Dette betyr at tallene ikke er helt representative for resten av landet. Kartleggingen har blitt gjort i et urbant område, et peri-urbant område og et ruralt område.

88 prosent av funnene i Danmark er plast. Dette er noe høyere enn på verdensbasis. Årsaken kan være et resultat av kategorisering av avfallstyper, men at hovedvekten av funnene er plast er u diskutabelt.

Hele 45 prosent av funnene i Danmark har fiskeri og havbruk som kilde mens personlig forbruk står for om lag 30 prosent. Industri og næringsvirksomhet står for i overkant av 20 prosent. De resterende fem prosentene kan kategoriseres som annet. Andelen fra fiskeri er noe høy sammenliknet med de andre landene i Norden med liknende havstrømmer. Dette kan skyldes at målingene kun er gjort på vestkysten.

De fem avfallstypene som ble funnet hyppigst i Danmark var uidentifiserbare plastbiter, isopor, tau, korker og klumper av parafin.

4.3 Finland

Finland grenser til Østersjøen som er et innlands-randhav. Funnene fra Finland skiller seg derfor ut blant de nordiske landene som deler havstrømmer. Kartleggingene har blitt gjort i urbane og peri-urbane områder. Dette slår blant annet ut på mengden glass funnet i Finland, da dette er historisk avfall tilknyttet byområder og kan antas å ikke gjelde hele kyststripen.

76 prosent av funnene i Finland er plast. Nesten 90 prosent av avfallet funnet i Finland er relatert til personlig forbruk. Østersjøens forhold forklarer dette, da det er lite som føres med strømmer utenfra. Fem prosent kan spores tilbake til fiskeri mens om lag fem prosent er relatert til industri og næringsvirksomhet. Dette samsvarer med tidligere kartlegginger i Finland.

De fem avfallstypene som ble funnet hyppigst i Finland var sigarettneiper, glass og keramikk, plastposer, uidentifiserbare plastbiter og matvareemballasje.

4.4 Island

På Island er kartleggingene kun gjort i rurale områder. Det kan derfor argumenteres for at tallene ville sett annerledes ut dersom urbane eller peri-urbane områder også var inkludert.

På Island er 87 prosent av funnene plast. Kildene kan fordeles med 36 prosent på personlig forbruk, 35 prosent på fiskeri og akvakultur og 24 prosent er relatert til industri og næringsvirksomhet mens en prosent er sanitæravfall. Det resterende kan kategoriseres som annet.

De fem avfallstypene som ble funnet hyppigst på Island er uidentifiserbare plastbiter, tau, trevirke, isopor og fiskegarn. Den høye andelen tømmer skiller seg fra de resterende nordiske landene, og dette er interessant da Island selv har lite trær. At målingene ble gjort på rurale steder kan gi oss en viss årsaksforklaring, men kilden er sannsynligvis et annet sted enn Island.

4.5 Sverige

I Sverige er det kun én strand som er kartlagt, og denne er på østkysten. Sverige har drevet med profesjonell kartlegging i en årrekke og har selv gode tall på forsøplingssituasjonen i landet. Ifølge Håll Sverige Rent er resultatene fra den nordiske kartleggingen representativ for østkysten av Sverige.

Kartleggingen viser at 96,5 prosent av funnene på østkysten av Sverige er plast. I overkant av 40 prosent stammer fra personlig forbruk. Fiskerirelatert avfall står også for i overkant av 40 prosent mens industri og næringsvirksomhet står for 11 prosent av funnene. Det resterende kan kategoriseres som annet.

De fem avfallstypene som ble funnet hyppigst i Sverige var uidentifiserbare plastbiter, fiskegarn, tau, korker og matvareemballasje.

4.6 Færøyene

Færøyene har gjort en formidabel innsats med strandrydding og registrering, men datasettet er så stort at det forstyrrer dataen fra de andre nordiske landene. Vi har derfor valgt å ta dataen fra Færøyene ut av fellesanalysen for de nordiske landene.

Siden datamengden fra kartleggingene på Færøyene er så stor, anser vi det som meget sannsynlig at resultatene av kartleggingen er representativ for Færøyene.

Kartleggingen viser at 76 prosent av funnene på Færøyene er plast. 54 prosent av funnene stammer fra personlig forbruk, 23 prosent fra fiskeri og akvakultur og 19 prosent fra industri og næringsvirksomhet mens fire prosent kan kategoriseres som annet.

De fem avfallstypene som ble funnet hyppigst på Færøyene var uidentifiserbare plastbiter, isopor, tau, glass og keramikk og matvareemballasje.

4.7 Norge

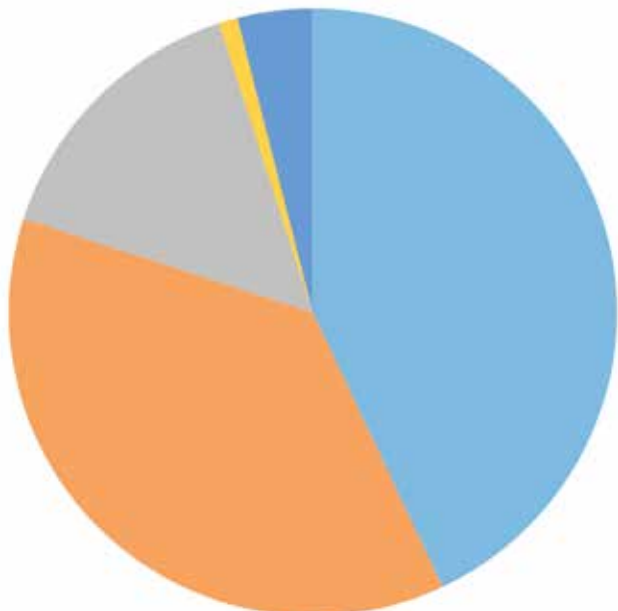
I Norge er det gjennomført tre kartlegginger: én i Oslofjorden, én på Vestlandet og én i Nord-Norge. Områdene som er kartlagt er i urbane eller peri-urbane områder. Det kan derfor argumenteres for at tallene ville sett annerledes ut dersom rurale områder også var inkludert.

Kartleggingen viser at 91 prosent av funnene i Norge er plast. Sammenliknet med tallene fra Ryddeportalen er dette noe høyt. Fordeling på kilder viser at 38 prosent stammer fra personlig forbruk, 37 prosent fra fiskeri og 18 prosent fra industri og næringsvirksomhet. Hele fem prosent av norske funn er sanitæravfall. Dette er betydelig høyere enn de andre nordiske landene. To prosent kan kategoriseres som annet. Disse tallene samsvarer ganske godt med analysen av tallene fra Ryddeportalen.

De fem avfallstypene som ble funnet hyppigst i Norge var isopor, tau, uidentifiserbare plastbiter, matvareemballasje og sanitæravfall.

4.8 Marin forsøpling i Norden

Som nevnt tidligere, er datasettet fra Færøyene så stort at det forstyrrer øvrig data. Denne analysen er derfor basert på tall fra Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

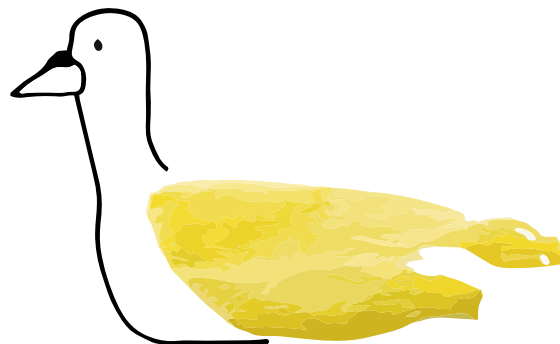
I følge kartleggingen består 90 prosent av funnene i Norden av plast. Kildeanalysen viser at 43 prosent av funnene stammer fra personlig forbruk. 37 prosent stammer fra fiskeri og akvakultur, og 15 prosent stammer fra industri og næringsvirksomhet. En prosent er sanitæraftall, og fire prosent kan kategoriseres som annet.

PERSONLIG FORBRUK	43 %
FISKERI OG AKVAKULTUR	37 %
INDUSTRI OG NÆRING	15 %
SANITÆRAVFALL	1 %
ANNET	4 %

Diagram 1: Kilder i Norden

4.9 Topp fem funn i Norden

1. Uidentifiserbare plastbiter
2. Tau
3. Isopor/EPS
4. Fiskegarn
5. Matvareemballasje

5. Let's Clean Up Europe

Hold Norge Rent er Norges koordinator for Let's Clean Up Europe (LCUE) som er Europas felles ryddeugnad. Dugnaden ble arrangert for fjerde gang i år.

LCUE finner sted i mai, og 17 europeiske land deltok i år. Totalt

ble det gjennomført over 13 000 ryddeaksjoner i løpet av aksjonsperioden.

Alle tall i Ryddeportalen fra ryddeaksjoner i mai er meldt inn til LCUEs sekretariat.

6. Kartlegging av vassdrag og innsjøer

I 2017 satte Hold Norge Rent i gang et pilotprosjekt for å kartlegge forsøpling og måle mikroplast i tilknytning til seks ferskvannskilder i Norge.

Norske vassdrag og innsjøer sliter også med forsøpling, og mye av dette avfallet havner til slutt i havet. Hold Norge Rents mål med pilotprosjektet er å sette fokus på rydding langs vassdrag og innsjøer både for å stimulere til mer rydding i denne typen områder og for å foreta en systematisk kartlegging av forsøpling langs vassdrag og innsjøer.

Følgende områder er kartlagt: Akerselva, Glomma, Tyrifjorden, Nidelven, Mjøsa og Norsjø. Dessverre måtte vi ta ut Norsjø fra analysen på grunn av metodefeil.

Prosjektet er gjennomført i samarbeid med NIVA som skal se på mikroplast i områdene som Hold Norge Rent har kartlagt for makroplast og annen forsøpling. Fullstendig rapport med NIVAs og Hold Norge Rents resultater vil bli publisert i en egen rapport på nyåret.

6.1 Metodeutvikling

Metoden som har blitt utviklet for vassdrag og innsjøer, bruker Ocean Conservancy-metoden som utgangspunkt, men er tilpasset norske vassdrag og innsjøer. Metoden har blitt endret og korrigert underveis i arbeidet.

Hver ferskvannskilde kartlegges på to (2) punkter. Den ene målingen gjøres langs eller i nærheten av hovedfartsåren(e) til vassdraget eller innsjøen og gjerne på et sted med ankomstmulighet via motorisert ferdsel. Den andre målingen gjøres utenom hovedfartsåren(e) eller på et sted mindre tilgjengelig for motorisert ferdsel.

På begge punktene måles det opp et transekt på 100 meter i lengde. Bredekanten måles, om mulig, et par meter inn i vege-

tasjonen. Det skal være geografisk variasjon i kartleggingen, som for eksempel én måling på vestsiden av ferskvannskilden og én på nordsiden.

Avfallet fordeles mellom 46 ulike avfallstyper. Tallene er basert på antall enheter funnet, og ikke basert på vekt.

Etter kartlegging gjøres det også en vurdering av følgende:

- Har avfallet drevet i land eller er avfallet kastet/dumpet på land?
- Har området blitt utsatt for dumping av hageavfall?
- Er området en villfylling eller en tidligere villfylling?

6.2 Topp 10 langs vassdrag og innsjøer

Basert på antall enheter plukket har Hold Norge Rent samlet topp 10 funn langs vassdrag og innsjøer i Norge.

Samlet for både områder som er tilgjengelig for motorisert ferdsel og områder som ikke er tilgjengelige for motorisert ferdsel, er det uidentifiserbare plastbiter som troner høyest på listen. Deretter følger isopor/EPS og matvareemballasje på henholdsvis andre- og tredjeplass.

Matvareemballasje utgjør 12 prosent av funnene mens drikkevareemballasje står for seks prosent av funnene. Analysen viser også at 20 prosent av all drikkevareemballasje har utenlands produsent.

Topp 10	Antall	%-vis fordeling
1. Uidentifiserbare plastbiter	474	17 %
2. Isopor/EPS	419	15 %
3. Matemballasje	324	12 %
4. Drikkevareemballasje *	170	6 %
5. Sprengledningg/ armeringsfibre	101	4 %
6. Byggemateriale	100	4 %
7. Korker / lokk	97	3 %
8. Plastposer	97	3 %
9. Sanitæravfall	92	3 %
10. Sigarettneiper/snus	82	3 %

* 20% er utenlandsk

Tabell 3: Topp 10 funn – innsjøer og vassdrag – samlet

I områder tilgjengelig for motorisert ferdsel er det også uidentifiserbare plastbiter som troner øverst på funnlisten. Det er dog matemballasje som står for andreplassen i disse områdene mens isopor kommer på tredjeplass. Også her er drikkevareemballasje som står på fjerdeplass, men her er andelen fra utenlandske produsenter 25 prosent.

Topp 10	Antall	%-vis fordeling
1. Uidentifiserbare plastbiter	225	15 %
2. Matemballasje	207	14 %
3. Isopor/EPS	206	13 %
4. Drikkevareemballasje*	82	5 %
5. Plastposer	76	5 %
6. Sprengledningg/ armeringsfibre	75	5 %
7. Byggemateriale	57	4 %
8. Sanitæravfall	52	3 %
9. Tekstil og sko	49	3 %
10. Annen plastemballasje	45	3 %

* 25% er utenlandsk

Tabell 4: Topp 10 – innsjøer og vassdrag – tilgjengelig for motorisert ferdsel

I områdene som er mindre tilgjengelig for motorisert ferdsel er det isopor/EPS som har inntatt førsteplassen mens uidentifiserbare plastbiter står på andreplass. Matemballasje og drikkevareemballasje finner vi på henholdsvis tredje- og fjerdeplass. 18 prosent av drikkevareemballasjen har utenlandsk produsent.

Topp 10	Antall	%-vis fordeling
1. Isopor/EPS	158	18 %
2. Uidentifiserbare plastbiter	145	17 %
3. Matemballasje	77	9 %
4. Drikkevareemballasje*	60	7 %
5. Sigarettneiper / snus	50	6 %
6. Byggemateriale	38	4 %
7. Korker/lokk	33	4 %
8. Sprengledningg/ armeringsfibre	26	3 %
9. Sanitæravfall	23	3 %
10. Sigarett- og snusemballasje	21	2 %

* 18% er utenlandsk

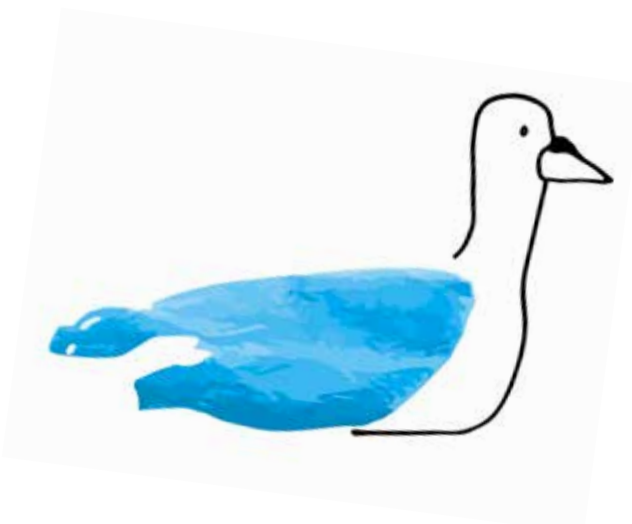
Tabell 5: Topp 10 – innsjøer og vassdrag – mindre tilgjengelig for motorisert ferdsel

Når vi sammenlikner de tre tabellene over, ser vi at det ikke er nevneverdige forskjeller blant topp 10 i de ulike områdene.

6.3 Funn

Analysen viser at materialfordelingen er så å si lik i områder som er tilgjengelig for motorisert ferdsel og områder som ikke er tilgjengelige for motorisert ferdsel.

70 prosent av funnene i begge områdene er plast. Trevirke står for om lag tre prosent av funnene, papir mellom fire og fem prosent og metall på rundt ni prosent. Gummi, farlig avfall og EE-avfall står for om lag en prosent hver. Forekomst av tekstil er noe større i områdene hvor det er tilrettelagt for motorisert ferdsel. Dette kan forklares med at det i disse områdene ofte også er tilrettelagte badeplasser.

Materialfordeling: innsjøer og vassdrag - samlet

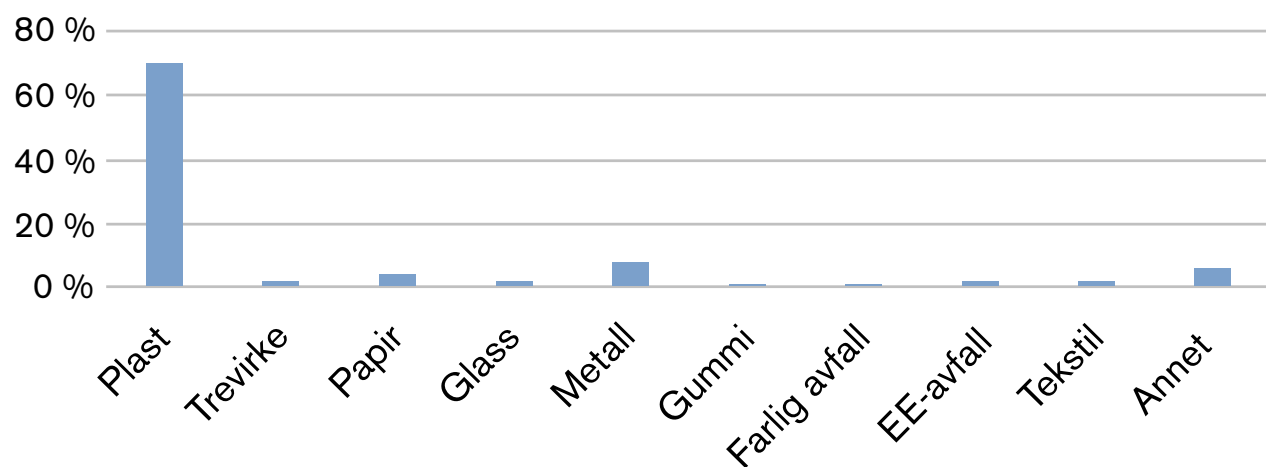

Diagram 2: Fordeling av materiale i innsjøer og vassdrag, samlet

Materialfordeling: innsjøer og vassdrag - tilgjengelig

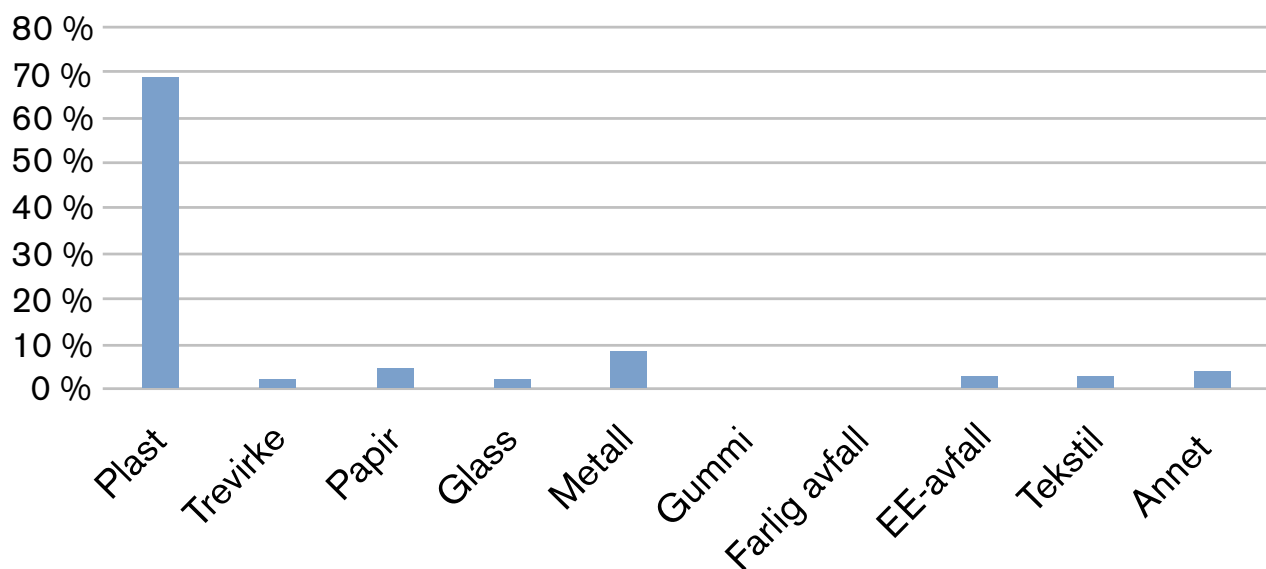

Diagram 3: Fordeling av materiale i innsjøer og vassdrag, tilgjengelig for motorisert ferdsel

Materialfordeling: innsjøer og vassdrag - mindre tilgjengelig

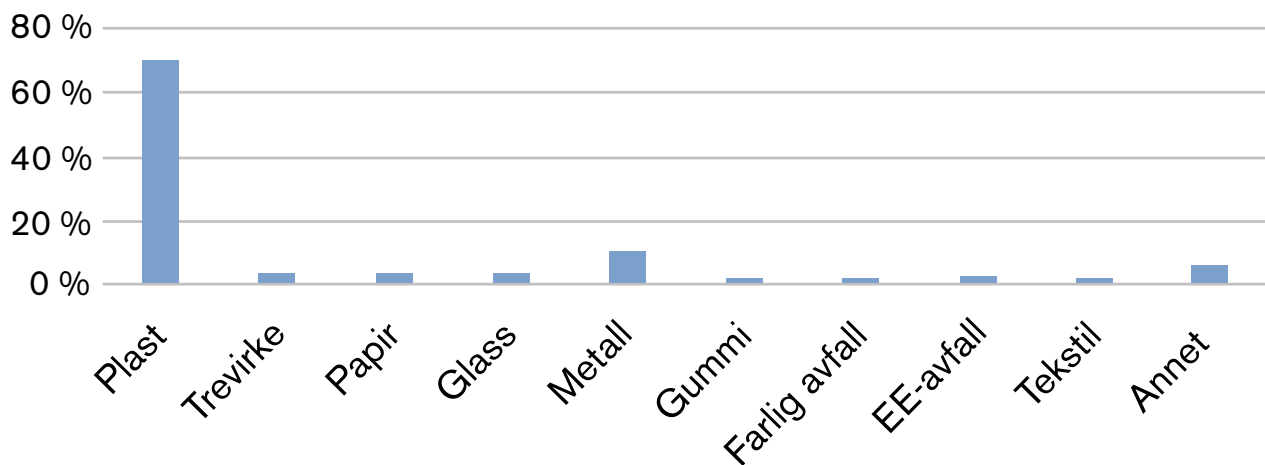

Diagram 4: Fordeling av materiale i innsjøer og vassdrag, mindre tilgjengelig for motorisert ferdsel

Kildefordeling: innsjøer og vassdrag - samlet

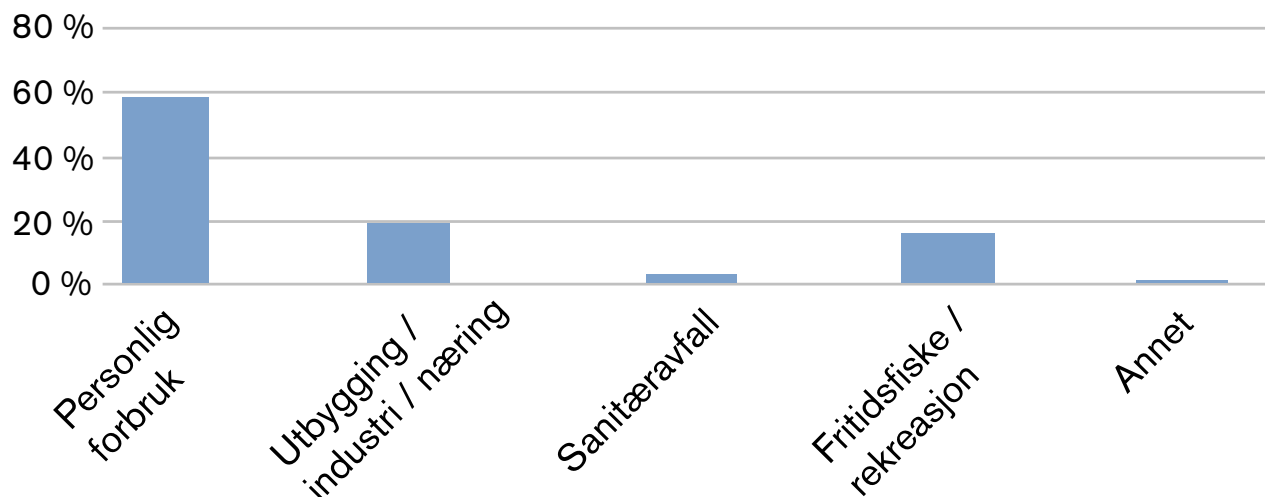

Diagram 5: Kildefordeling i innsjøer og vassdrag, samlet

Kildefordeling: vassdrag og innsjøer – tilgjengelig

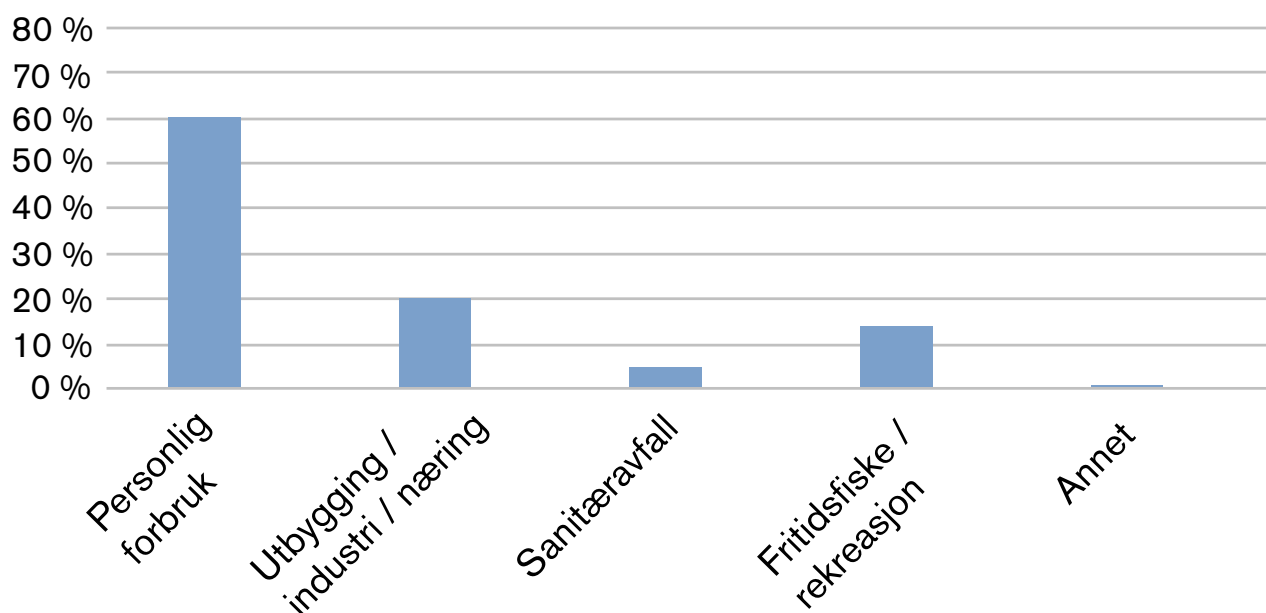

Diagram 6: Kildefordeling i innsjøer og vassdrag, tilgjengelig for motorisert ferdsel

Personlig forbruk står for mellom 53 - 60 prosent av avfallet som er funnet langs norske vassdrag og innsjøer. Dette tallet er noe høyere for områder tilrettelagt for motorisert ferdsel.

Industri/utbygging/næringsvirksomhet står for rundt 20 prosent av funnene. I de mindre tilgjengelige områdene er dette tallet noe høyere. Store deler av funnene i denne kategorien kan spores tilbake til sprenging av fjellmasser.

Fritidsfiske/båtliv/rekreasjon står for om lag 16 prosent av funnene. Også her er tallene noe større for områdene som er mindre tilgjengelig for motorisert ferdsel.

Sanitæravfall står for nærmere fem prosent i begge områdene, hvilket er på linje med funn langs kystlinjen i Norge.

Kildefordeling: vassdrag og innsjøer – mindre tilgjengelig

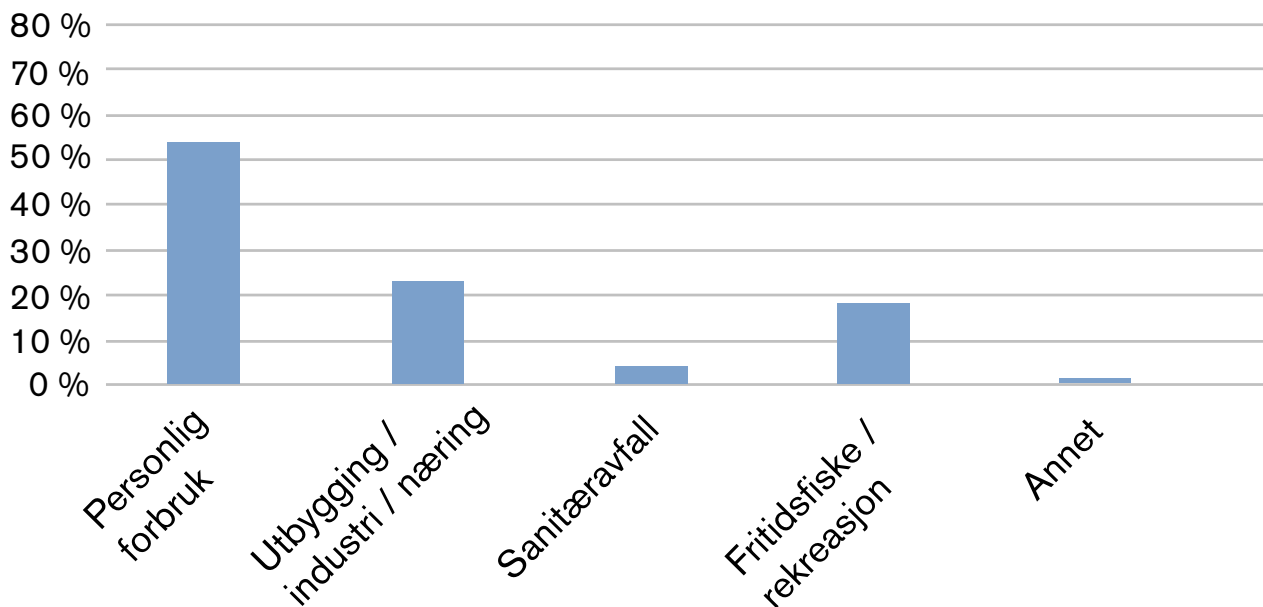

Diagram 7: Kildefordeling i innsjøer og vassdrag, mindre tilgjengelig for motorisert ferdsel

Den største ulikheten mellom områdene som er tilgjengelige og utilgjengelige for motorisert ferdsel er mengde avfall.

I de tilgjengelige områdene er det plukket 40 prosent mer avfall i antall kilo enn i de utilgjengelige områdene. De tilgjengelige områdene er også i større grad utsatt for dumping av avfall, inkludert hageavfall. Det kan antas at dette også gjelder for villfyllinger, men denne kartleggingen kan ikke fastslå dette.

Hold Norge Rent har også sett på forholdet mellom norsk og utenlandsk drikkevareemballasje. Om lag 20 prosent av all drikke-

vareemballasje som er funnet i denne studien har utenlandsk opphav. Dette er først og fremst ølbokser fra Polen og Sverige, men noe av denne emballasjen kommer også fra Danmark og Tyskland. Funnene inkluderer også brusemballasje i plast og metall. Polvarer er ikke inkludert i disse tallene.

Hold Norge Rent har sammenliknet resultatene av denne kartleggingen med funnene som er rapportert inn for ryddeaksjoner i innlandet, og tall fra Ryddeportalen bekrefter funnene gjort i denne pilotkartleggingen.

7. Rapport for strandryddesesongen 2017

Norge har lange dugnadstradisjoner. Frivilligheten står sterkt her til lands, og frivillighet er også nøkkelordet når det kommer til strandrydding i Norge.

Hold Norge Rent registrerer med glede at interessen for strandrydding og bevisstheten rundt marin forurensning har økt betydelig de siste årene. 2017 har vært et spesielt år i strandryddeøymed, og alle rekorder fra tidligere år er slått med god margin.

Hold Norge Rent er opptatt av forebygging av forurensning og har som mål at forurensning skal stoppes ved kilden. Dette er nøkkelen til suksess i arbeidet mot marin forurensning, men store mengder avfall har allerede funnet veien til vassdragene, innsjøene og havet så vel som til drikkevannet vårt. Dette krever opprydding.

Ifølge rapporten *Plastics in the Marine Environment* fra det britiske konsultantselskapet Eunomia understrekes det at strandrydding er et meget effektivt tiltak i kampen mot marin forurensning⁴.

7.1 Periodeavgrensning

I Norge rydder frivillige avfall på avveie året rundt, og i Hold Norge Rents ryddeportal er det registrert ryddeaksjoner fra januar til desember. 1. november var siste dag for datainnhenting til denne rapporten. Data etter denne datoen er derfor ikke medregnet. Til sammenlikning med ble fjorårets rapport basert på tall fra 1. april til 30. september.

Årsaken til at vi har valgt å utvide perioden for datainnhenting er at det ryddes oftere og over lengre periode enn det har blitt gjort tidligere, hvilket har vært et mål for Hold Norge Rent. For å få med så mye som mulig av strandryddeaktiviteten har vi derfor valgt å utvide tidsperioden for datagrunnlaget.

7.2 Data- og statistikkgrunnlag

En sentral tanke bak Strandryddedagen er at det som blir plukket opp også blir registrert. Dette gjør vi for å få oversikt over hva det marine avfallet langs kysten består av, og det kan gi oss en pekepinn på kilder og årsaker til forurensning.

Grunnlaget for data og statistikk er hentet fra innrapporterte funn gjennom Hold Norge Rents ryddeportal. Dette er det frivillige ryddere eller lokale/regionale koordinatører som gjør.

I tillegg er tall om antall aksjoner, deltakere og tonnasje fra Lofoten Avfallselskap (LAS), Bergen og Omland Friluftsråd, Reno Vest, Iris Salten, Hold Midt-Norge Rent og Nordic Ocean Watch innarbeidet i datamaterialet fra Ryddeportalen. Det er forsøkt å luke ut alle dobbeltregistreringer i disse områdene.

LAS og Nordic Ocean Watch har i tillegg innhentet detaljert informasjon om avfallskategorier. Dette er kompatibelt med Hold Norge Rents protokoll og innarbeidet i vårt tallgrunnlag.

7.3 Registreringsmetode

Hold Norge Rents metode er basert på den internasjonale protokollen til Ocean Conservancy og tilpasset norske forhold.

De frivillige strandrydderne i Norge rapporterer overordnet data som antall deltakere, antall timer, antall meter og antall kilo ryddet. Ved 72 prosent av aksjonene er det registrert overordnet data. I fjor lå dette tallet på 45 prosent. Hold Norge Rent har hatt som mål å øke antallet som registrer funn i Ryddeportalen til 50 prosent, og vi er meget takknemlige for den store økningen i antall registreringer. Dette sikrer et mer representativt datagrunnlag.

Den totale vekten på avfallet som ble fjernet, og strekningen som ble ryddet på hver strand, er basert på beregninger og overslag. Totale mengder på meter, vekt og tid er estimert på bakgrunn av disse tallene. Ved utregning av totale mengder er det benyttet gjennomsnittstall per aksjon på avstand, og per strandrydder på vekt og timer. Blanke felt og mengdebeskrivelser (eksempelvis mange, mye eller utallige) er ikke medberegnet i totalsummene som presenteres her.

Det detaljerte rapporteringsskjemaet består av 54 ulike avfallskategorier, hvor de frivillige rapporterer om antall enheter funnet innenfor kategorier. Hold Norge Rent ser at det med fordel kan lages en konverteringsmodell fra antall enheter til antall kilo. Dette vil sannsynligvis endre regnestykkene presentert i denne rapporten en del. Én enhet er likevel ett utslipp fra en kilde og forteller oss noe om antall utslipp det er fra hver kilde.

I 2017 økte vi antall kategorier fra 51 til 54. Årsaken til dette er at det er avfallstyper som stadig oftere er å finne på norske strender, ofte med en tydelig kilde, men som har gått under radaren i analysen. Denne utvidelsen var derfor nødvendig for å sikre en mer nøyaktig kildeanalyse. Ved 42 prosent av aksjonene er det registrert detaljerte funn sammenliknet med 18 prosent i fjor. Denne økningen er vi også svært fornøyde med. Målet var 25 prosent.

Hold Norge Rents analyse ser på materialandel innenfor de ulike avfallskategoriene. For eksempel vet vi at plastposer er 100 prosent plast mens vi har gjort antakelser på materialandel av for eksempel korker hvor noen er laget av plast og noen av metall. Disse beregningene er basert på Hold Norge Rents egne erfaringer i felt.

30 prosent av funnene er innenfor kategoriene isopor og uidentifiserbare plastbiter. I denne analysen kunne vi valgt å la 30 av funnene stå som ukjent kilde, men vi vet at en stor andel isopor stammer fra kaianlegg, brygger, fiskekasser og maritime komponenter, samt at noe stammer fra personlig forbruk som emballasje og fra byggeprosjekter eller veiutbygging. Basert på Hold Norge Rents egne erfaringer i felt over hele landet, har vi derfor utarbeidet en prosentvis beregning på andel isopor som stammer fra hver av disse kildene⁵.

Uidentifiserbare plastbiter er vanskeligere å beregne. Vi vet at mange frivillige strandryddere ikke har nok erfaring til å kunne gjenkjenne enkelte avfallstyper, og at de derfor setter disse funnene som uidentifiserbare. En erfaren strandrydder vil i større grad kunne gjenkjenne avfallstypene. Av erfaring vet Hold Norge Rent at uidentifiserbare plastbiter ofte er fragmentert emballasje, kanner og landbruksplast. Vi har derfor valgt å lage en prosentvis beregning på kildetilhørighet av de uidentifiserbare plastbitene⁶.

7.4 Mulige feilmarginer

Statistikk basert på frivillige registreringer kan gi statistiske feil. I denne analysen har Hold Norge Rent gått gjennom alle innrapporterte tall for å vurdere sannsynligheten for at tallene er korrekte. Med veiledning fra Ocean Conservancy har vi gjort endringer i datagrunnlaget med bakgrunn i denne gjennomgangen. Åpenbare feil er luket ut av statistikken.

Som nevnt i kapittel 6.2 er det mange aktører som samler informasjon om aksjoner, deltakere, tonnasje og funn selv. Dette skaper merarbeid for Hold Norge Rent og svekker vår mulighet til å gi et helhetlig bilde av marin forurensning i Norge. Praksisen kan blant annet føre til dobbeltregistreringer da dette kan være vanskelig å fange opp, og det fører utvilsomt til at verdifulle data ikke kommer inn til Hold Norge Rent.

Underrapportering er likevel sannsynligvis et større problem enn dobbeltregistreringer. Vi kan med ganske stor sikkerhet si at opprydding basert på frivillig innsats har vært større enn Hold Norge Rent klarer å fange opp.

8. Deltakelse

8.1 Deltakelse

Målet for ryddesesongen 2017 var 1 500 ryddeaksjoner og 25 000 frivillige deltakere.

I 2017 er det registrert 2 845 ryddeaksjoner. Av disse er 1 358 registrert i tidsrommet rundt Strandryddedagen. Årets resultater tilsvarer en økning på 108 prosent sammenlignet med fjoråret. Antall personer som har deltatt på ryddeaksjoner i 2017 er 48 702 personer. Av disse er 14 290 registrert i tidsrommet rundt Strandryddedagen. Årets resultater tilsvarer en økning på 163 prosent sammenlignet med 2016.

	2016	2017	Endring
Antall ryddeaksjoner	1364	2845	+108 %
Antall frivillige	18 489	48 702	+163 %

Tabell 6: Antall påmeldte ryddeaksjoner og frivillige 2016-2017

I 2016 så vi en nedgang i antall deltakere i forhold til 2015. Det har på ingen måte vært tilfellet i 2017. En prosentvis økning på 163 prosent viser at engasjementet for strandrydding og marin forsøpling har økt betraktelig det siste året.

Suksessfaktoren i dette arbeidet er lokale og regionale koordinatorene som sammen med Hold Norge Rent mobiliserer til frivillige opprydding og bistår de frivillige med veiledning og avfallshåndtering.

8.2 Type ryddere

Det er et bredt spekter av aktører som involverer seg i strandrydding. I stor grad er deltakerne involvert i opprydding gjennom arrangerte ryddinger i regi av friluftsråd, velforeninger, nasjonale organisasjoner, lokale lag og foreninger, kommuner, avfallsselskap eller skoler og barnehager.

Arrangerte ryddinger gjør det enklere for frivillige å delta. Å gjøre frivillig opprydding så enkelt som mulig, er en av de viktigste faktorene for at deltakerne blir med igjen, hvilket er noe Hold Norge Rent etterstreber. Samtidig ser vi at på 562 aksjoner er det de frivillige selv som har valgt å rydde på eget initiativ som enkeltperson, som familie eller som vennegjeng. Disse må vi også strebe etter å ivareta med best mulig informasjon og gi bistand i hvordan avfallet kan håndteres.

Type rydder	Antall aksjoner
Enkeltperson eller familie	502
Skole eller barnehage	250
Forening eller lag	325
Idrettslag	39
Organisasjon	214
Velforening	82
Kommune/IKS	584
Speidere	18
Dykkere	55
Bedrifter	88
Friluftsråd	374
Media	2
Vennegjeng	60
Padler, surfer eller seiler	15
Fritidsklubb	9
Annet	237
Totalt	2845

Tabell 7: Type ryddeaksjoner som har deltatt på Strandryddedagen 2017

8.3 Geografisk fordeling

Det ryddes over hele landet og i alle fylker, men den fylkesvise oversikten viser at det er noen fylker som ligger foran andre. Dette skyldes i stor grad lokale ryddeinitiativ eller i noen tilfeller ryddemiljøer.

Bortsett fra i Nord-Trøndelag ser vi en økning i antall aksjoner i alle fylker i Norge, inkludert Svalbard. Den største prosentvise økningen ser vi i Hordaland med en økning på 832 prosent. I dette fylket har det blitt gjort et enormt arbeid etter funnet av gåsenebbhvalen på Sotra. Hordaland har ikke bare den største prosentvise økningen, men har også flest ryddeaksjoner i Norge i 2017. Nabolaget Sogn og Fjordane har også en enorm prosentvis økning sammenliknet med 2016.

Nordland som har ligget på ryddetoppen i mange år, ligger i år på andreplass i antall aksjoner, men med en svakere prosentvis økning enn de overnevnte fylkene.

I fjor var det 123 aksjoner med ukjent stedsangivelse som delvis skyltes en feil i Ryddeportalen. Denne feilen er rettet opp, men likevel er det 35 aksjoner med ukjent stedsangivelse. Dette skyldes at noen aksjoner er registrert i havområdene utenfor Norge enten ved en feil eller ved opprydding i eller under havoverflaten. Kartsystemet i Ryddeportalen registrerer ikke stedsangivelse etter et visst antall nautiske mil fra land.

Fylke	2016	2017	Endring
Akershus	44	52	+18%
Aust-Agder	44	76	+72 %
Buskerud	16	45	+181 %
Finnmark	16	33	+106 %
Hedmark	2	5	+150 %
Hordaland	61	569	+832 %
Møre og Romsdal	40	226	+465 %
Nordland	409	552	+35 %
Nord-Trøndelag	139	83	-40 %
Oppland	4	6	+50 %
Oslo	31	43	+39 %
Rogaland	59	217	+267 %
Sogn og Fjordane:	17	153	+800 %
Sør-Trøndelag	68	169	+148 %
Telemark	12	31	+158 %
Troms	81	119	+47%
Vest-Agder	36	103	+186 %
Vestfold	73	111	+52 %
Østfold	88	184	+109 %
Svalbard	1	2	+100%
Ukjent	123	35	-71%
Totalt:	1364	2845	+108%

Tabell 8: Antall ryddeaksjoner fordelt på fylke

9. Funn

9.1 Resultater – timer, vekt og meter ryddet

I 2017 er det lagt ned mer enn 55 500 timer i frivillig opprydding. Dette tilsvarer 32 årsverk og representerer en svært betydelig innsats. Sammenliknet med 2016 er dette en økning på 110 prosent.

Sammenliknet med 2016 har mengde innsamlet marint avfall økt

med 264 prosent. I 2017 har Norges frivillige ryddere samlet inn 1374 tonn marint avfall.

Antall meter ryddet kystlinje er 2 207 kilometer. Dette er en økning på 154 prosent sammenliknet med 2016.

Fylke	2016	2017	Endring
Timer	26 392	55 520	+110%
Kilo	377 035	1 374 209	+264%
Meter	869 279	2 207 489	+154%

Tabell 9: Resultater for timer, kilo og meter 2016-2017

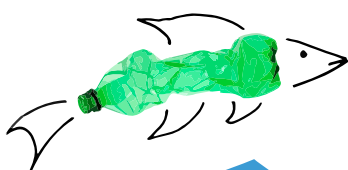
9.2 Topp 10

I 2017 er det registrert 448 756 enheter i de 54 ulike kategoriene i Ryddeportalen. Topp 10-listen representerer 74 prosent av disse funnene.

Vi finner mange gjengangere på årets topp 10-liste, og uidentifiserbare plastbiter toppe listen sjuende året på rad.

Tau under 50 centimeter, drikkeflasker og bokser og isopor har uendret plass på topp 10-listen sammenliknet med i fjor. Korker og tau over 50 centimeter har byttet plass mellom femte og sjuende plass. Plastposer var i fjor på tiende plass og har i år havnet på en sjetteplass. Bomullspinner har rykket opp fra en niende plass til en åttende plass mens pakkebånd og strips har rykket ned fra sjetten til niende plass. Årets nykommer er sigarettneiper som i år har danket ut husholdningsflasker.

Frivilliges timer lagt ned i strandrydding i 2017 tilsvarer over 32 årsverk.

Topp 10	Antall	%-vis fordeling
Uidentifiserbare plastbiter	77145	17 %
Små tau	58776	13 %
Drikkeflasker og bokser	49992	11 %
Isopor	43558	10 %
Korker	23867	5 %
Plastposer	17852	4 %
Store tau	17625	4 %
Bomullspinner	16457	4 %
Pakkebånd/strips	14860	3 %
Sigarettneiper	14481	3 %

Tabell 10: Topp 10 funn i 2017

9.3 Materialfordeling

Prosentvis fordeling basert på materiale viser at 76 prosent av funnene er plast. Ti prosent av funnene er isopor/EPS mens åtte og en halv prosent er metall. Materialfordelingen i 2017 er nærmest identisk med 2016.

Plast er uten tvil verstingen blant marint avfall. Internasjonale funn støtter også dette⁷. Likevel kan det være en liten feilmargin i statistikken fordi mange ryddere i hovedsak plukker plast når de er ute og rydder, og mange frivillige ryddere lar ofte naturlige materialer som papir, trevirke og matavfall ligge.

Funnene fra kartleggingen i Norden støtter dog at størsteparten av funnene er plast, og disse målingene har blitt gjennomført av profesjonelle. Se kapittel 4.

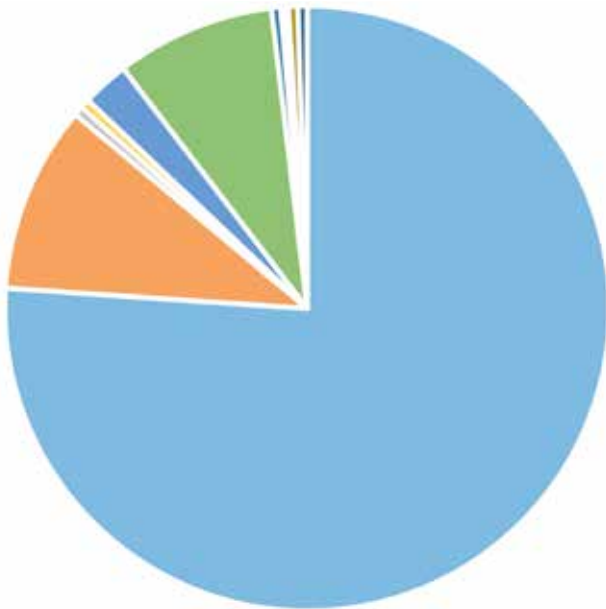

Diagram 8: Prosentvis fordeling av funn basert på materiale

I 2017 har Norges frivillige samlet inn 1 374 tonn marint avfall.

PLAST	76 %
ISOPOR/EPS	10 %
TREVIKKE	0,50 %
PAPIR	0,50 %
GLASS	2,50 %
METALL	8,50 %
GUMMI	0,50 %
FARLIG AVFALL	0,15 %
ELEKTRISK AVFALL	0,25 %
TEKSTIL	0,50 %
ANNET	0,50 %
SUM	100 %

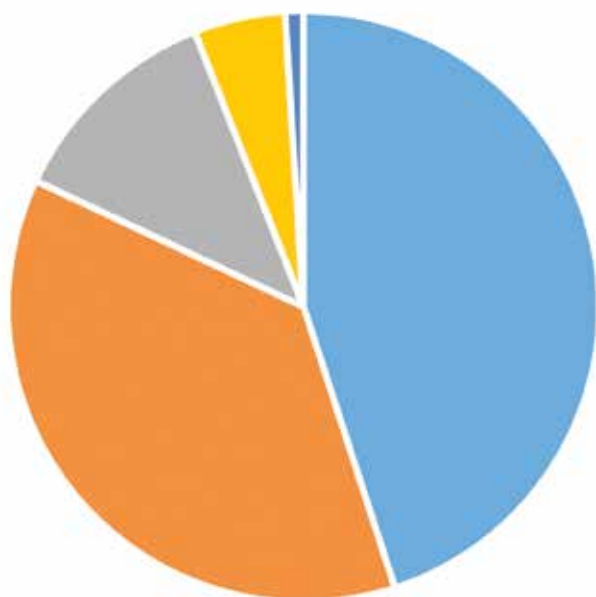
9.4 Kilder

Prosentvis fordeling av mulige kilder viser at marint avfall fra personlig forbruk står for om lag 45 prosent av funnene. Dette er identisk med 2016. 37 prosent av funnene kan relateres til maritim virksomhet som fiskeri, akvakultur, fritidsfiske og havner. Prosentandelen fra denne kilden har gått noe ned i forhold til 2016. Sammenliknet med resten av verden er den prosentvise andelen fra maritim sektor relativt høy i Norge. Fordeling mellom sjøbaserte og landbaserte kilder er antatt å være 20 prosent fra sjøbaserte kilder og 80 prosent fra landbaserte kilder. Disse estimatene er imidlertid usikre, og tilsiget fra sjøbaserte kilder kan være vesentlig høyere enn tidligere antatt⁸. Funnene fra den nordiske kartleggingen støtter funnene som er presentert ovenfor.

Andelen avfall fra bygg, anlegg, næringsvirksomhet og industri har økt fra sju til tolv prosent fra 2016 til 2017. En av årsakene til dette kan blant annet være at vi har tatt inn nye avfallskategorier i registreringsskjemaet. Tre av disse er detonasjonsledninger (nonel), armeringsfibre og råplastpellets (havfruetårer).

Sanitæravfall har økt fra tre til fem prosent fra 2016 til 2017. Sammenliknet med resten av de nordiske landene er dette tallet oppsiktsvekkende høyt, og Hold Norge Rent anbefaler at norske myndigheter ser nærmere på hvorfor Norge har mer sanitæravfall på avveie enn våre naboland.

Andelen av kategorien annet er redusert fra tre til en prosent.

PERSONLIG FORBRUK	45 %
MARITIM VIRKSOMHET, INKL. FISKERI	37 %
BYGG, NÆRING OG INDUSTRI	12 %
SANITÆRAVFALL	5 %
ANNET	1 %

Diagram 9: Prosentvis fordeling av funn basert på mulig kilde

9.5 Topp 10 funn under vann

Oppryddingsaktiviteten under vann har økt betraktelig i løpet av de siste årene. Dette er ikke minst takket være innsatsen til Norge Dykkeforbund og Sparebankstiftelsen DNBS støtte til forbundets arbeid.

Opprydding under vann er mer tidkrevende og risikofyllt enn tradisjonell opprydding, men forsøplingssituasjonen under vann krever økt fokus på rydding. Opp mot 94 prosent av alt avfall på avveie i havet havner til slutt på havbunnen⁹, og Havforskningsinstituttet estimerer at havbunnen utenfor Norges kyst har ca. 200 kg avfall per kvadratkilometer¹⁰.

For å kunne gjøre oppryddingen mer effektiv og mindre risikofyllt, samt for å kunne sørge for at forsøplingen stanses ved kilden, er vi avhengig av mer kunnskap om forsøpling under vann. Dette vil både gi oss muligheten til å planlegge oppryddingen under vann og identifisere effektive tiltak mot forsøplingen.

2017 er første året Hold Norge Rent presenterer undervannsfunn, og vi ønsker i fremtiden å undersøke disse ytterligere med tanke på materialfordeling og kilder. Alle tall som presenteres her er registrert i Ryddeportalen og er medregnet i kapitlene over.

Mengden avfall, vekten på avfallet og kildene til avfallet skiller seg fra funnene på land. Det har blitt hentet opp 37 884 enheter fra havbunnen langs norskekysten i 2017. Topp 10-listen representerer 92 prosent av disse funnene.

Topp 10	Antall	%-vis fordeling
1. Drikkeflasker og bokser	12823	34 %
2. Glassflasker	8305	23 %
3. Fiskekroker	5469	14 %
4. Teiner	2026	5 %
5. Uidentifiserbare plastbiter	1392	4 %
6. Patronhylser/forladning	1255	3 %
7. Fiskesnøre/line	1211	3 %
8. Dekk	1095	3 %
9. Plastposer	628	2 %
10. Mateballasje/take away	482	1 %

Tabell 11: Topp 10 funn under vann i 2017

Tabellen viser at drikkevareemballasje både av plast, aluminium og glass står for hele 57 prosent av alle enheter hentet opp fra havbunnen. Dykkeaksjonene som har tatt opp mye drikkevareemballasje, har vært i nærheten av et sentrumsområde med kai og gjestehavner. Dette er sannsynligvis svært representativt for liknende områder, men det er sannsynligvis ikke representativt for havbunnen som helhet.

9.6 Topp 10 funn i innlandet fra Ryddeportalen

Det er ikke bare langs kysten det finnes eierløst avfall. Også norske vassdrag og innsjøer sliter med forsøpling, men kunnskapen om forsøplingen langs vassdrag og innsjøer er særs mangelfull i Norge.

Hold Norge Rent ønsker å øke ryddeinnsatsen langs vassdrag og innsjøer så vel som i innlandet generelt. Avfall som havner i vassdrag og innsjøer ender til slutt i havet. Å rydde og stoppe forsøplingen i tilknytning til våre ferskvann vil sørge for at tilførselen av avfall som havner i havet vil minke.

2017 er første året Hold Norge Rent presenterer innlandsfunn, og vi ønsker i fremtiden å undersøke disse ytterligere med tanke på materialfordeling og kilder.

Hold Norge Rent har i 2017 gjennomført et pilotprosjekt på kartlegging av eierløst avfall langs vassdrag og innsjøer, og vi ønsket å sammenlikne topp 10 funn i denne pilotstudien med innrapporterte tall for innlandet i Ryddeportalen. Her presenteres tallene fra Ryddeportalen.

Det har blitt plukket 9 967 enheter i innlandet i 2017. Topp 10-listen representerer 87 prosent av disse funnene.

Topp 10	Antall	%-vis fordeling
1. Sigarettneiper	2071	21 %
2. Uidentifiserbare plastbiter	2071	21 %
3. Isopor	994	10 %
4. Drikkeflasker og bokser	931	9 %
5. Mateballasje/take away	872	9 %
6. Plastposer	646	6 %
7. Korker	483	5 %
8. Bomullspinner	171	2 %
9. Engangsdekketøy	154	2 %
10. Snus- og røykpakker	146	2 %

Tabell 12: Topp 10 funn i innlandet i Ryddeportalen

Sammenliknet med topp 10 funn i pilotprosjektet presentert i kapittel 5 er andelen sigarettneiper i tallene fra Ryddeportalen ganske mye høyere. Begge er inne på topp 10, men i Ryddeportalen står sigarettneiper for hele 21 prosent av enheter funnet sammenliknet med tre prosent i pilotprosjektet beskrevet i kapittel 5. Resten av funnene er relativt like.

10. Forsøplede områder

I 2016 åpnet Hold Norge Rent for en ny registreringsfunksjon i Ryddeportalen. Denne funksjonen gjør det mulig for frivillige å melde inn forsøplede områder som trenger rydding. Dette kan på sikt gi oss et bedre inntrykk av ryddebehovet langs kysten, samt gi oss mulighet til å varsle kommunene som er forureningsmyndighet. I tillegg gir dette andre frivillige tips om hvor det er hensiktsmessig å legge ryddeaksjoner.

I 2017 er det registrert 481 forsøplede områder i Norge gjennom Ryddeportalen. I 2016 var dette antallet 58. De 481 forsøplede områdene er fordelt på 18 fylker og 112 kommuner. Det er også registrert ett forsøplet område på Svalbard. Det eneste fylket som ikke har registrerte forsøplede områder er Oppland. Dette skyldes nok ikke at Oppland ikke sliter med forsøpling, men det kan være fordi ryddemiljøet i Oppland er mindre enn i andre deler av landet, eller det kan skyldes manglende kjennskap til Ryddeportalen.

I noen fylker er det registrert mange forsøplede områder, som for eksempel i Hordaland med 143 registrerte forsøplede områder. Dette betyr ikke at disse fylkene nødvendigvis er mer forsøplet enn andre deler av landet, men det er nok heller en indikator på at det er mange mennesker i disse områdene som er engasjerte og aktive brukere av Ryddeportalen.

Fylkesvis fordeling	Antall registreringer
Akershus	9
Aust-Agder	6
Buskerud	5
Finnmark	10
Hedmark	1
Hordaland	143
Møre og Romsdal	30
Nordland	41
Nord-Trøndelag	4
Oslo	5
Rogaland	76
Sogn og Fjordane:	31
Sør-Trøndelag	40
Telemark	8
Troms	25
Vest-Agder	21
Vestfold	8
Østfold	5
Svalbard	1
Ukjent	12

Tabell 13: Fylkesvis fordeling av registrerte forsøplede områder

Kommunevis fordeling	Antall registreringer
Alta	1
Alvdal	1
Andøy	1
Askvoll	2
Askøy	1
Aure	2
Austevoll	4
Austrheim	3
Averøy	9
Bergen	23
Bjugn	1
Bodø	9
Bokn	2
Bremanger	3
Brønnøy	5
Bømlo	3
Dønna	3
Eidsvoll	2
Eigersund	2
Fedje	2
Fjell	41
Flakstad	1
Flora	17
Fredrikstad	1
Frogn	1
Frosta	1
Frøya	6
Førde	2
Gamvik	1
Gjesdal	1
Gulen	1
Hammerfest	3
Haram	8
Harstad	5
Haugesund	9
Herøy	3
Hitra	28
Hole	1
Holmestrand	1
Hvaler	1

Kommunevis fordeling	Antall registreringer
Hyllestad	2
Hå	1
Karlsøy	3
Karmøy	41
Klepp	1
Kragerø	2
Kristiansand	2
Kristiansund	2
Kvam	1
Kvitsøy	1
Larvik	2
Lebesby	2
Lindås	2
Lyngdal	2
Lærdal	1
Malvik	2
Mandal	2
Molde	2
Moss	1
Namsos	1
Narvik	5
Nesodden	1
Nordkapp	2
Nærøy	1
Odda	1
Opppegård	1
Os	1
Oslo	5
Porsanger	1
Porsgrunn	1
Rana	1
Randaberg	4
Rauma	1
Re	1
Rennesøy	2
Ringerike	1
Rygge	1
Røyken	2
Samnanger	1
Sandefjord	1

Kommunevis fordeling	Antall registreringer
Sandnes	1
Sarpsborg	1
Sauherad	1
Seljord	1
Selje	1
Skien	1
Smøla	1
Sola	2
Solund	2
Stavanger	3
Stjørdal	1
Sund	24
Svalbard	1
Sveio	12
Søgne	7
Tjeldsund	4
Tjøme	2
Tromsø	12
Trondheim	2
Tvedestrand	6
Tysfjord	3
Tysnes	3
Tysvær	3
Vestvågøy	2
Værøy	1
Vågan	1
Ørland	1
Øvre Eiker	1
Øygarden	21
Åfjord	1
Ålesund	3
Ås	4
Ukjent	34

Referanser

1. Galgani, F., Hanke, G. & Maes, T. (2015). Global distribution, composition and abundance of marine litter. In M. Bergmann, L. Gutow & M. Klages (Eds.), Marine anthropogenic litter (pp. 29–56). Berlin: Springer.
2. United Nations (2001). Marine Litter: Trash that Kills, Uddevalla. Tilgjengelig fra: <https://wedocs.unep.org/rest/bitstreams/17739/retrieve> (Hentet 05. desember 2017)
3. Ocean Conservancy (2017). Top ten items. Tilgjengelig fra: <https://oceanconservancy.org/news/top-ten-items/> (hentet 05. desember 2017)
4. Eunomia (2016), Plastics in the Marine Environment, Bristol. Tilgjengelig fra: http://holdnorderent.klappmedia.no/wp-content/uploads/2016/09/Plastics-in-the-Marine-Environment_Eunomia_Report.pdf (Hentet: 04. desember 2017)
5. Prosentvis fordeling isopor: Fordelingen mellom kilder er 10 prosent fra personlig forbruk, 60 prosent fra maritime sektor og 30 fra industri, næring og utbygging.
6. Prosentvis fordeling uidentifiserbare plastbiter: Fordeling mellom kilder er 50 prosent fra personlige kilder, 25 prosent fra maritime sektor og 25 prosent fra industri, næring og utbygging.
7. Se referanse 1
8. Eunomia (2016), Study to support the development of measures to combat a range of marine litter sources, (side iv), Bristol. Tilgjengelig fra: <http://ec.europa.eu/environment/marine/good-environmental-status/descriptor-10/pdf/MSFD%20Measures%20to%20Combat%20Marine%20Litter.pdf> (Hentet: 07. desember 2017)
9. Se referanse 4
10. Havforskningsinstituttet (2017), 200 kilo plast og annet søppel per kvadratmeter langs norskekysten. Tilgjengelig fra: http://www.imr.no/nyhetsarkiv/2017/februar/200_kilo_plast_og_annet_soppel_per_kvadratkilometer_langs_norskekysten/nb-no (Hentet 06. desember 2017)

Hold Norge Rent takker våre samarbeidspartnere for støtte gjennom flere år og for bidrag til årets strandryddesesong.

Takk til Stormberg for sponing av ryddedresser.
Takk til Norrøna for pengegave.

